

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta

Autorka práce: Bc. Petra Stará

Název práce: Efektivita nástrojů Aktivní politiky zaměstnanosti při řešení nezaměstnanosti absolventů v okrese Teplice

Autorka posudku: PhDr. Michaela Hiekischová

Zkoumání efektivity nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) není téma nové, ani originální. Přesto jsem se na základě názvu diplomové práce domnívala, že zaměřením na absolventy a na okres Teplice, splňuje studentka jednak řešení aktuálního problému (politika zaměstnanosti se v souvislosti se Zárukami pro mladé orientuje na mladé uchazeče), zároveň mohla být práce zajímavou případovou studií zaměřenou na lokální politiku zaměstnanosti.

Nicméně **název práce a způsob jejího zpracování spolu nekorespondují**, což považuji za zásadní nedostatek. O absolventech se autorka zmiňuje pouze v souvislosti se stanovením cílů. Ostatní části práce – vymezení problémů, sběr a analýza dat, politika zaměstnanosti v EU, ČR, Ústeckém kraji a Teplicích a výstupy z výzkumu – absolventy nezahrnují. Tudíž **cíle** 1) „Na základě výsledků analýzy zhodnotit účinnost nástrojů APZ na snížení míry nezaměstnanosti absolventů s nižším odborným, ... „ a 2) „Provedení komparace napomůže identifikovat problematiku nezaměstnanosti absolventů s nižším odborným vzděláním, ... „ nebyly splněny. Studentka se nezaměřuje pouze na skupinu absolventů, spíše obecně shrnuje zjištěné poznatky (bez ohledu na věk a další charakteristiky).

Struktura práce je na první pohled logická, po důkladném přečtení mám však připomínky ke kapitole č. 6, jejíž název je Politika zaměstnanosti v Ústeckém kraji, podkapitoly jsou Pasivní politika zaměstnanosti, Aktivní politika zaměstnanosti, Aktivní politika zaměstnanosti v Ústeckém kraji (zde je další dílčí kapitolou Okres Teplice) a poslední podkapitolou je Kontext evropské sociální politiky. Název celé kapitoly je příliš úzce zaměřený a nevypovídá o jejím obsahu. Struktura není dle mého osobního názoru logicky řazená, je třeba začít od nadnárodní politiky zaměstnanosti, přes její národní pojetí v rámci ČR, následně dle krajské pobočky a hlavní část (dle názvu práce) má obsahovat pojetí politiky zaměstnanosti na okresní úrovni – v Teplicích. Přesto část, věnovaná nástrojům aktivní politiky v Teplicích, má pouze tři strany a je velice strohá (viz připomínky k obsahu níže).

K obsahu jednotlivých kapitol mám také několik připomínek, pro přehlednost je uvádím v následujících bodech:

- **Úvod** – autorka uvádí, že změny na trhu práce jsou poznamenány dvěma vlnami (dle Mareše, Sirovátky, Vyhliďala 2003). Již nedodává aktuální změny, související s celosvětovou hospodářskou krizí, která započala v roce 2008. Jednou z příčin je použití 12 let staré publikace. Ani v úvodu se autorka nezabývá absolventy.

- Formulace výzkumného problému – autorka používá formulace z již zpracovaných analýz trhu práce zaměstnanci Úřadu práce ČR, aniž by uvedla zdroj, což považují za nekorektní. Popis situace na trhu práce se omezuje pouze na Českou republiku a Ústecký kraj, nikoliv okres Teplice. Navíc uvedené informace mají obecný charakter, konkrétní údaje např. o postavení absolventů či jiných rizikových skupinách nejsou vůbec uvedeny. Celkově tato část nevystihuje problémy na trhu práce v Teplicích.
- Politika zaměstnanosti v Ústeckém kraji – v této kapitole věnuje autorka převážnou část obecnému definování pojmu, co je to politika zaměstnanosti (PZ), plošně definuje všechny nástroje APZ (dle Zákona o zaměstnanosti), které však nejsou dále v práci využívány a jejich definování se jeví jako zcela zbytečné. Dále uvádí data v souvislosti s realizací PZ v rámci celé ČR (celkem 11 stran). Část, která je věnována Ústeckému kraji, je kratší a informace nejsou o moc více konkrétní. U podkapitoly Okres Teplice jako stěžejní části nedošlo k odhalení zajímavých a konkrétních informací, ke kterým má autorka jako zaměstnanec ÚP ČR jistě přístup. Jedná se například o počet podpořených osob, kritériích pro schvalování nástrojů, způsob schvalování nástrojů, preferenci nástrojů v okrese, průměrné finanční částky na uchazeče atd. (o nezohlednění využívání nástrojů pro absolventy nemluvě).
- Výsledky výzkumu a závěry nejsou podepřeny již vytvořenými analýzami jiných odborníků, závěr práce tak nelze zobecňovat a také uvedené shrnutí je vágní. Důsledkem je absence přínosu této práce.

Teoretická východiska jsou jistě zajímavá, nicméně nejsou propojená s dalšími kapitolami, ani v závěru nejsou shrnuta. Jejich použití není vysvětleno a není konkrétně zaměřeno na aktivní politiku zaměstnanosti. Jednotlivé nástroje – regulace, ekonomické nástroje, informace - jsou vysvětleny obecně, avšak studentka v práci dále neuvádí, jaký typ nástrojů APZ jsou rekvalifikace, společensky účelná pracovní místa či veřejně prospěšné práce. S povahou těchto nástrojů také nepracuje.

Teorie liniových pracovníků je jistě zajímavá a vzhledem k implementaci regionální politiky jednotlivými pracovníky je dobře zvolená, autorka ji však popisuje chaoticky a v práci (ani v otázkách při rozhovorech) s ní dále nepracuje. Zajímavé by bylo odlišit strategii politiky na národní úrovni a na regionální úrovni (realizovanou „liniovými“ pracovníky), k tomu by však bylo zapotřebí konkrétně porovnat cíle politiky zaměstnanosti na národní úrovni a na krajské, případně lokální (okresní) úrovni. Citování Lipskyho (1980) bez použití jeho původní práce (a jejího uvedení ve zdrojích), je nevhodné. Autorka v práci uvádí, že nástroje APZ (především rekvalifikace) zvyšují lidský kapitál. V této souvislosti mohla uvést teorii lidského kapitálu. Její propojení je v práci zřejmé.

V **metodologické části** autorka provedla, jak sama uvádí, osobní pohovory s odbornými pracovníky Úřadu práce ČR a dotazníkové šetření s uchazeči o zaměstnání. U rozhovorů v práci zcela chybí popis způsobu zpracování dat, např. zda byly rozhovory nahrávány, následně přepsány, kódovány atd. U dotazníkového šetření lze v práci najít rozdílné údaje o

vybraném vzorku (na str. 21 uvádí, že „vybraný vzorek pochází z celkového počtu 800 vhodných kandidátů“, na str. 22 uvádí počet 242), a o typologii otázek (na str. 21 uvádí, že dotazník obsahoval 5 uzavřených otázek, v jiné části práce uvádí, že obsahoval také polootevřené otázky a z přílohy č. 1 je patrné, že dotazník obsahoval až dvě polootevřené otázky). V dotazníku je pozornost věnována také poradenské činnosti a příspěvku na zapracování, což nejsou nástroje (či opatření), na které se práce zaměřuje. Z tohoto důvodu nerozumím jejich zahrnutí. Ohledně sběru dat u dotazníků studentka uvádí, že jejich vyplňování bylo pod „dohledem“ jejich zprostředkovatelky (poradkyně). To mohlo dle mého názoru způsobit onu „neochotu a nechut“ k vyplnění dotazníku, dále také strach z postihu.“ (str. 22), protože tímto způsobem nebyla zachována anonymita respondenta. Zvolením jiného způsobu sběru dotazníků mohlo dojít ke zvýšení jejich počtu.

V souvislosti se **stylistikou a formálním zpracováním** práce mám také řadu připomínek. Některé věty jsou značně krkolomné, autorka má občas problém s odborným vyjadřováním (jazykem), v práci lze nalézt špatné skloňování, špatné používání čárek mezi větami, špatný způsob uvádění procent či chybějící slovesa ve větách apod. Uvedené grafy a tabulky studentka dostatečně nepopisuje, v některých případech čtenář přemýšlí, proč je vůbec uvedla. U grafů také chybí jejich názvy (jsou označeny pouze číslem, např. Graf č. 1 atd.). Také metodika při zpracování tabulek není jednotná, především s ohledem na časové období uvedených dat. V některých případech pracuje s vývojem na trhu práce od roku 2006 do roku 2014, jinde od roku 2008 do roku 2014, nebo od roku 1991 do roku 2012, či od roku 2008 do roku 2012 apod. Přesto, že toto nesjednocení může být zdůvodnitelné, autorka to nikde neuvádí.

Odkazy na použitou literaturu jsou nejednotné, v některých případech používá autorka poznámky pod čarou (především na začátku práce), následně používá např. (Krebs, 2005, str. 292) či (Krebs, 2005 : 292-293).

V práci se bohužel objevují **chybná tvrzení**, například na straně 38 je uvedeno, že nástroje APZ jsou v Ústeckém kraji hrazeny v rámci Regionálních individuálních projektů (RIP), což není správné, jedná se o Národní individuální projekty (u rekvalifikací to býval NIP Vzdělávejte se pro růst – rekvalifikace, dnes se jedná o Vzdělávání a dovednosti pro trh práce, u SUPM se jedná o Vzdělávejte se pro růst – pracovní příležitosti). Dále míchá dva odlišné nástroje – veřejně prospěšné práce a veřejnou službu, oba jsou zcela samostatné (str. 39). Požadavek na realizaci jazykových kurzů či pedagogického minima je zcestný, protože ze své povahy nesplňují požadavek (definici) rekvalifikačních kurzů a z tohoto důvodu nejsou a nemohou být na Úřadu práce ČR realizovány. Zajišťování APZ spadá již od 1. 4. 2014 opět pod kontaktní pracoviště, nejsou tedy agendou krajských poboček (str. 37). Dále se objevují **tvrzení nepřesná a ničím podložená**, např. uvedené obory u respondentů na str. 23 – 24 v oblasti kadeřník, krejčí, sklář–keramik, aranžér, všeobecné gymnázium, obchodní akademie, hotelnictví a turismu nejsou jednoznačně uplatnitelné, jak tvrdí autorka (v případě prostudování analýz o perspektivních oborech např. Národního ústavu pro vzdělávání by jistě dospěla k jinému závěru). Dále např. uvádí, že u kurzů na počítače se jedná „o hromadné kurzy, tudíž nemůžeme zde hovořit o individuální práci s uchazeči.“ (str. 52). U jiných kurzů či zvolených rekvalifikací probíhá výuka individuálně?

U **použité literatury** chybí, jak jsem již výše uvedla, Lipsky (1980) a také Vedung (1998). V uvedené použité literatuře chybí zahraniční literatura a také větší počet a zároveň aktuálnější analýzy o hodnocení nástrojů APZ.

Na závěr musím konstatovat, že v práci postrádám zaměření na absolventy (na základě názvu práce), kritické myšlení, odborný jazyk, pečlivé zpracování a podložení argumentů již uskutečněnými analýzami. V práci se objevují chyby, špatné formální zpracování, nepřesná a nepodložená tvrzení. V práci postrádám její přínos.

Otázky k obhajobě:

Jakým způsobem jsou Záruky pro mladé implementovány na kontaktním pracovišti v Teplicích?

Jsou nástroje APZ účinné při snižování míry nezaměstnanosti u absolventů? Pokud ano, jakým konkrétním způsobem?

Jakým konkrétním způsobem mohou Vámi zjištěné informace pomoci při plánování strategie a organizaci nástrojů APZ?

Přesto, že má práce zásadní nedostatky, doporučuji ji přijmout k obhajobě. V případě správného zodpovězení výše uvedených otázek a úspěšné obhajoby, navrhuji ohodnotit diplomovou práci známkou „dobře“.

Datum: 12. 6. 2015

Podpis: